

conflicte), etc.. Cei din familiile dezintegrate, varianta comportament urît a fost selectată de către 3 (30%) adolescenți, 4 (40%) au optat pentru varianta suntem pedepsiți , și 2 (20%) adolescenți au ales varianta alimentația proastă, în care spun că în lipsa părinților sunt lipsiți de căldură și înțelegere, sint triști și simt lipsa unei familii stabile.

În concluzie putem afirma că, plecarea unuia sau chiar a ambilor părinți peste hotare, poate să aducă prosperitate materială, creșterea calității vieții, dar aflîndu-se într-o interdependență cu comportamentul etic, aceasta dintîi se realizează în detrimetal celeia din urmă, deoarece vîrsta adolescenței este importantă pentru fiecare dintre noi, este o perioadă vulnerabilă cînd mai apare și criza de la 17 ani și de aceea acești copii au nevoie de susținere morală și de cineva care să le arate modele de comportament.

Referințe bibliografice

1. Baciu Tatiana, *Studiul particularităților psihologice ale copiilor rămași fără supravegherea părinților*, p. 386;
2. Dicționar explicativ al limbii române DEX;
3. Lungu Viorelia, *Etica Profesională*, CEP USM, Chișinău, 2011;
4. Rășcanu R., *Singurătatea este o boală*, 1987.
5. www.psihologie.ro

STRATEGII DE FORMARE A COMPETENȚELOR PROSPECTIVE ÎN CADRUL UNIVERSITAR

Lungu Viorelia,
catedra Psihopedagogie și Educație preșcolară
Universitatea de Stat din Tiraspol

Rezumat: EP ca dimensiune a Științelor Educației, accentuează și aduce în prim plan necesitatea și posibilitatea luării sub control a preocupărilor formative, într-o manieră globală și orientată valoric, a construirii schimbării și viitorului prin activitatea de proiectare, realizare, urmărire conștientă și evaluare a transformărilor, la nivele și grade diferite, ca vector al dezvoltării. Avînd ca reper teoria și metodologia curriculumului, au fost propuse competențele prospective, care pot fi formate/dezvoltate prin un șir de metode: analiza prospectivă, metoda proiectelor, problematizarea, etc. Metodele implică schimbări enorme și în tehnicile de predare, astfel, organizându-se sistematic activități care-l vor ajuta pe student să-și definească, să-și explice și să-și verifice prin evaluare propriile sale valori.

Competența prospectivă, ca finalitate a EP, evidențiază *orientarea politicii educației universitare* pe necesitățile prezentului și ale viitorului. Analiza concepției EP ar fi incompletă, fără clarificarea strategiei corespunzătoare. Strategia didactică presupune un sistem complex și coerent de mijloace, metode, materiale și alte resurse educaționale care vizează atingerea unor obiective.

Este binecunoscut faptul ca orice știință reprezintă o *unitate a teoriei și metodei*. În cadrul acestei unități, *metoda* se ocupă cu furnizarea informațiilor pe baza cărora teoria își construiește demersurile sale descriptive, sistematizatoare și explicative. Metoda se constituie împreună cu teoria, fiind mai mult sau mai puțin o „*teorie în acțiune*”. De aceea, metoda, ca parte a unei științe, este de fapt o *metodologie*, implicând o *teorie despre metodă*. Teoria, la rândul ei, este dependentă, sub raportul adevărului și validității, de calitatea metodelor folosite [2; 4, p.15]. Multe teorii poartă direct amprenta metodelor - *prospective*: analiza prospectivă, metoda Delfi, modelare de alternativă a viitorului ș.a.

Combinarea metodelor educaționale generale cu cele specifice aplicate în EP, trebuie realizată flexibil și creativ.

Observația ca metodă de cercetare în EP contribuie la obținerea de informații necesare pentru soluționarea de probleme decizionale [10].

Experimentul presupune intervenția efectivă a informației asupra unor variabile (independente) pentru a vedea apoi ce se întâmplă cu altele (dependente). Cu alte cuvinte, experimentul este o metodă de cercetare a relațiilor de tip cauză-efect (denumite relații de cauzalitate), care există între diverși stimuli (variabile). În EP, experimentul ajută la cercetarea de marketing (educațional) pe de o parte, și la investigarea de diverse tipuri de reacții ale pieței muncii, pe de altă parte.

Ancheta în EP își propune să descopere elemente și factori ai organizației (universitate) care au ajutat-o să aibă succes în trecut.

Interes deosebit pentru dimensiunea prospectivă constituie *problematizarea*. Obiectivul principal al problematizării ca metodă de predare este formarea la beneficiarul educațional a capacităților de a sesiza, de a pune și de a formula și rezolva probleme [1, pp. 296-297] în cadrul unui proces de gândire [3, p.12-13] prospectivă. Problematizarea ca tehnică/metodă euristică este interconexă cu învățarea prin descoperire și poate fi realizată practic prin intermediul oricărei metode de instruire. Problematizarea și descoperirea permit folosirea în procesul educațional a strategiilor mentale și a activităților care stimulează operațiile gândirii: analiza, sinteza, comparația, abstractizarea etc., judecățile și raționamentele beneficiarilor educaționali, oferindu-le posibilitatea de a gândi prospectiv. În aceeași ordine de idei, suntem de acord cu opinia cercetătoarei T. Repida, că prelegerea problematizată care se practică în învățământul universitar contribuie la formarea competenței de gândire la studenți [5, p.75].

O metodă eficientă de predare, identificată de autorul american J.Dewey și dezvoltată de pedagogul W. Chilpatric, este *metoda proiectelor*, care trebuie să fie în legătură cu interesele studenților și să dezvolte activități de cunoaștere prin dezvoltarea practică și soluționarea de probleme reale.

Competențele prospective pot fi formate printr-un șir de *metode prospective*. Interes deosebit prezintă fenomenul de *prospectivă* ca mod de reflecție plasată în cadrul câmpului general al analizelor strategice.

Analiza prospectivă se încadrează în câmpul științelor de acțiune în măsura în care acestea vizează elaborarea strategiilor de transformare sau de adaptare a realității sociale și economice. În plus, ea favorizează expresia colectivă a unei reflecții aprofundate a agenților economici și sociali, implicați în obiectul de studiu, folosind diverse tehnici, din care amintim: *tehnica creativității, tehnica elaborării de scenarii și de imagini proprii* ca tentative de reprezentare a unei situații date în diferite contexte posibile.

Ținând cont de această abordare susținem părerea lui M. Profiroiu ce insistă pe scoaterea în evidență a restricțiilor, a riscurilor, a inerțiilor, a pericolelor, dar și a fenomenelor favorabile viitorului, a oportunităților de acțiune sau a virtualelor modificări a „regulilor de joc” în conduita agenților sociali și economici care intervin [8, 40]. Autorul afirmă că analiza prospectivă, constă într-o gândire pe termen lung în vederea reacționării cu mai multă eficacitate la mecanismele de luare a deciziilor pe termen scurt, pe baza unui orizont de timp și care permite reorientarea sistemului economico-social [8, p.43]. În acest context, analiza prospectivă vizează stabilirea unor legături între procesul de decizie existent, imaginile agenților ce intervin la nivelul sistemului socio-economic și alegerile strategice care constituie viitorul [9, p.39].

M. Profiroiu menționează că în cadrul analizei prospective există trei tipuri de abordări posibile:

- analiza prospectivă cognitivă;
 - analiza prospectivă participativă;
 - analiza prospectivă decizională.
- a) **Analiza prospectivă cognitivă** are două obiective importante:
- ✓ înțelegerea realității;
 - ✓ enunțarea de ipoteze asupra viitorului posibil.

Primul obiectiv, reprezintă punctul de plecare al analizei prospective [8, p.40], ca instrument principal de punere în interacțiune a diferitelor câmpuri disciplinare – analiza sistemică. Analiza sistemică deține un rol important în analiza prospectivă, în măsura în care ea permite «mobilizarea» diferitelor moduri de abordare, în mod tradițional separate, în scopul scoaterii în evidență a relațiilor dintre diferite domenii și a mizei strategice. Cel de al doilea obiectiv în analiza prospectivă cognitivă este construirea de ipoteze asupra viitorului posibil al realității pe care o studiem, cu alte cuvinte crearea de „scenarii” [8, p.41], ceea

ce semnifică construirea coerentă a unor ipoteze, pe orizonturi de timp variabile, scoțând în evidență contradicțiile și mizele strategice importante.

b) Analiza prospectivă participativă este în mod egal la fel de importantă. Un analist în domeniul prospectiv este înainte de toate un animator al unei dezbateri colective, al unei reflecții colective. Utilizarea unei matrice de analize strategice vizează „raționalizarea” ansamblului punctelor de vedere și crearea unei imagini colective coerente. Analizată din acest punct de vedere, participarea prospectivă se situează în sfera de acțiune a tehnicilor de punere în relație directă a experților din domeniu cu societatea civilă.

c) Analiza prospectivă decizională are ca obiectiv principal sprijinirea agenților sociali, politici și economici în procesul de luare a deciziei. Concretizarea acestei analize se realizează sub forma planificării sau a programării strategice [8, p 42]. Pentru a se exprima cu o anumită probabilitate de veridicitate, specialiștii în domeniu au elaborat diferite metode de analize, de exemplu, anchetele tip Delphi și elaborarea de scenarii. Metoda anchetei Delphi este folosită îndeosebi la stabilirea de priorități și la realizarea de prognoze și predicții necesare în deciziile de planificare.

În general, *analiza prospectivă* înseamnă a gândi în mod global toate interconexiunile existente în dinamica procesului supus analizei, un mod de gândire orientat spre acțiune și decizie, gândire pe termen lung, pentru a putea lua decizii într-un termen cât mai rapid cu putință. Astfel, se observă că gândirea prospectivă are o importanță majoră în realizarea procesului respectiv.

Gândirea prospectivă presupune aprofundarea și modelarea acțiunilor viitoare, previzionându-le. I. Hohan-Renar susține că a gândi prospectiv presupune:

- a acționa în loc de a reacționa, a prevedea și în consecință a stăpâni procesul, evitând, astfel, surprizele dezagreabile;
- a pregăti în ansamblu toate acțiunile, a rezolva problemele identificate pentru a câștiga timp și a dispune de mijloace pentru a rezolva probleme încă necunoscute;
- interes sporit față de proces, mai mult decât față de rezultat, întrucât rezultatul este consecința procesului anterior [3, pp.160-161].

În acest sens, prin implementarea EP recurgem la procedee de analiză hermeneutică și de critică ideologică integrate în orizontul filosofic și metodologic al științelor educației și învățământului în vederea dezvoltării competențelor prospective, alături de metodele empirice și teoretice ale studierii viitorului [6, p.205].

În metodologia prospectivă poate fi utilizată o gamă variată de metode de previziune, care sunt folosite în procesul instructiv - educativ [8].

Modelarea de alternative ale viitorului [7]. Utilizarea scenariilor de alternativă – de viitor, reflectă o realitate probabilă/dezirabilă. Folosind metode

calitative și cantitative, precum și o varietate largă de posibilități, viitorul este, mai degrabă, modelat, decât pur și simplu estimat. Conturarea viitorului alternativ începe prin stabilirea unui număr de scenarii, cu mai multe etape. Una dintre aceste etape este *studiul tendințelor*.

În elaborarea deciziilor, sunt utilizate scenariile, bazate pe o filosofie distinctă a procesului decizional, filosofie conform căreia în deciziile strategice, pentru a nu fi vulnerabil la apariția unor evenimente neprevăzute, sunt necesare:

- a) considerarea explicită a mai multor evoluții posibile ale „stării naturii” și
- b) proiectarea, în consecință, a unui număr de alternative de acțiuni corespunzătoare.

Un scenariu se poate defini, în contextul proceselor decizionale, ca o formă de descriere sub forma narativă a modului de apariție în viitor a unor evenimente care sunt relevante pentru decizia ce urmează a fi luată. Estimarea tendințelor și evoluțiilor de natură tehnică, legislativă, politică, economică, sau socială care pot avea impact asupra procesului decizional, este una din etapele principale în elaborarea scenariilor. Deoarece aceste tendințe și evoluții sunt, uneori, fără legătură cu decizia care urmează a fi luată, ele sunt greu de estimat și imaginat, iar depășirea acestei situații depinde de gradul de diversitate a componenței grupului care elaborează scenariile.

Metoda elaborării scenariilor poate fi utilă în mai multe etape ale procesului decizional. În primul rând, în etapa de informare, scenariul poate servi ca tehnică de prognoză aproximativă a unui „fascicol” de evoluții posibile ale problemei sau tendinței.

Utilizarea metodelor sus menționate, formează competențele prospective ca: *competența anticipativă* cu aspectele sale ca: anticiparea schimbărilor, a riscurilor și a consecințelor; *competența de planificare* cu aspectele sale: obiectul operațiunii, evaluarea riscurilor, luarea deciziilor, gestiunea timpului, comunicarea interpersonală și *competența de orientare* a personalității spre dezvoltare, este concepută în funcție de necesitățile prezentului și viitorului, având ca aspecte: gestiunea timpului și informațiilor, evidențierea și orientarea politicii educației universitare.

Aceste metode au fost utilizate pe larg în EP și se disting prin:

- centrarea pe student – nu numai în ceea ce privește metodele, ci și interesele de cunoaștere ale acestuia;
- utilizarea dezbaterii – dialogul ca act, implică un proces continuu de explorare critică și creativă;
- dezvoltarea gândirii critice;
- promovarea abordării holistice a problemelor;
- identificarea necesității instituției, organizației, comunității.

Metodele implică schimbări enorme și în tehnicile de predare, astfel, organizându-se sistematic activități care-l vor ajuta pe student să-și definească,

să-și explice și să-și verifice prin evaluare propriile sale valori. De aceea, standardele și indicatorii de performanță pe care universitățile le-au stabilit sub forma unor cerințe interne, sunt necesare de a fi corelate cu nevoile și așteptările beneficiarilor direcți și indirecti ai educației universitare.

Referințe bibliografice

1. Cucuș C., Pedagogie. Ediția a II revăzută și adăugată, Iași: Ed. Polirom, 2002.
2. Guțu VI., Pîslaru V., Grîu E., Tehnologii Educaționale. Ghid metodologic. Chișinău: Ed.Cartier Educațional, 1998.
3. Hohan-Renar I. Popa V. Learn fhinking. În: Sesiunea de comunicări științifice a cadrelor didactice, a cercetătorilor și a practicienilor. Tîrgoviște:Ed. University Press, 2004.
4. Manual de pedagogie contemporana (Partea I). Obiectul și temele fundamentale ale pedagogiei (Floreia Voiculescu). Cluj-Napoca: Risoprint, 2005
5. Repida T., Problematizarea în predarea-învățarea științelor educației (cadru teoretico-aplicativ). În: Studias Universitatis. nr. 5 (35). Chișinău 2010.
6. Todoran D., Individualitate și educație. București: Ed. Didactică și Pedagogică, 1974.
7. Practical Foresight': www.shapingtomorrow.com
8. Profiroiu M. Emergent planning and territorial prospective strategy – a new way for designing the future of urban settlements. În: Theoretical and Empirical Researches in Urban Management, Year 2, Number 4, 2007
9. Theoretical and Empirical Researches in Urban Management, Year 2, Number 4, 2007.
10. <https://pedagogia-inv-primar-si-prescolar-anul-i.wikispaces.com/>

ROLUL TINERILOR LIDERI ÎN MANIFESTAREA ȘI TRANSFORMAREA MACHIAVELLISMULUI POLITIC (CAZUL REPUBLICII MOLDOVA)

Cristina Lazariuc

Universitatea Tehnică a Moldovei

Când spunem *ajutor* ne gândim la Tineri. Când spunem *schimbare* ne gândim la Tineri. Când spunem *eficiență* ne gândim la Tineri. Când spunem *speranță* ne gândim la Tineri. Când spunem *viitor* ne gândim, din nou, la Tineri. Când spunem *politică*, ne gândim la *putere*. Când spunem *politică*, ne gândim la *bani*. Când spunem *politică*, ne gândim la *interese*. Când spunem *politică*, ne gândim la *decizie*. Dilema apare însă în momentul Când încercăm să spunem